

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE

FAKULTA BIOMEDICÍNSKÉHO INŽENÝRSTVÍ

Katedra zdravotnických oborů a ochrany obyvatelstva

**Evakuace územního samosprávného celku
v důsledku vybrané krizové situace
nevojenského charakteru**

**Evacuation of a Territorial Self-governing
Unit as Result of a Selected Crisis
Situation of a Non-military Nature**

Bakalářská práce

Studijní program: Ochrana obyvatelstva

Studijní obor: Plánování a řízení krizových situací

Autor bakalářské práce: Nikola Fenclová, DiS.

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Martin Kebrle

Kladno 2021

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

I. OSOBNÍ A STUDIJNÍ ÚDAJE

Příjmení: **Fenclová** Jméno: **Nikola** Osobní číslo: **483099**
Fakulta: **Fakulta biomedicínského inženýrství**
Garantující katedra: **Katedra zdravotnických oborů a ochrany obyvatelstva**
Studijní program: **Ochrana obyvatelstva**
Studijní obor: **Plánování a řízení krizových situací**

II. ÚDAJE K BAKALÁŘSKÉ PRÁCI

Název bakalářské práce:

Evakuace územního samosprávného celku v důsledku vybrané krizové situace nevojenského charakteru

Název bakalářské práce anglicky:

Evacuation of a Territorial Self-governing Unit as a Result of a Selected Crisis Situation of a Non-military Nature

Pokyny pro vypracování:

Předmětem bakalářské práce bude analýza principů a postupů evakuace, jako jedné ze základních součástí systému ochrany obyvatelstva České republiky. Teoretická část práce se bude věnovat vysvětlení jednotlivých druhů evakuace, pravomocí a povinností orgánů odpovědných za provádění evakuace, rozboru předpisů týkajících se výše zmíněné problematiky a popisu vybraného územního samosprávného celku. Praktická část práce bude zaměřena na popis a zhodnocení systému evakuace zvoleného samosprávného celku a navržení vhodných logistických opatření pro jeho včasnou a efektivní evakuaci.

Seznam doporučené literatury:

- [1] Kol. autorů, Ochrana obyvatelstva a krizové řízení, ed. 1, MV - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2015, 322 s., ISBN 978-80-86466-62-0
- [2] DOLEŽEL, Martin, Jan KYSELÁK, Otakar J. MIKA a Jaromír NOVÁK, Základy ochrany obyvatelstva, Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014, ISBN 978-80-244-4268-6
- [3] ŠILHÁNEK, Bohumil, Ochrana obyvatelstva ve vybraných evropských zemích, Praha: MV - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2011, ISBN 978-80-87544-02-0

Jméno a příjmení vedoucí(ho) bakalářské práce:

Ing. Martin Kebrle

Jméno a příjmení konzultanta(ky) bakalářské práce:

Datum zadání bakalářské práce: **15.02.2021**

Platnost zadání bakalářské práce: **18.09.2022**

doc. Mgr. Zdeněk Hon, Ph.D.
podpis vedoucí(ho) katedry

prof. MUDr. Jozef Rosina, Ph.D., MBA
podpis děkana(ky)

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci s názvem Evakuace územního samosprávného celku v důsledku vybrané krizové situace nevojenského charakteru vypracovala samostatně, pouze s použitím pramenů, které uvádím v seznamu bibliografických odkazů.

Nemám závažný důvod proti užití tohoto školního díla ve smyslu § 60 zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

V Kladně dne 13.05.2021

.....
Nikola Fenclová, DiS.

PODĚKOVÁNÍ

Touto cestou bych ráda poděkovala především vedoucímu této bakalářské práce, Ing. Martinovi Kebrlemu za jeho obrovskou trpělivost, ochotu, cenné rady a konstruktivní připomínky v rámci zpracování této práce. Dále bych chtěla poděkovat starostovi obce Zbečno, Ing. Jiřímu Těhanovi, MBA za poskytnuté materiály a rozhovor ohledně problematiky evakuace vybrané krizové situace. V neposlední řadě patří vděčnost mé rodině a přátelům za trpělivost, podporu a pomoc.

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce je zaměřena na evakuaci územního samosprávného celku v důsledku vybrané krizové situace, za kterou jsem si vybrala povodně v rámci katastrálního území obce Zbečno.

V úvodu této práce popíši význam základních pojmů společně s legislativou vztahující se k této problematice a vytyčení odpovědnosti orgánů odpovědných za evakuaci. Dále popisuji katastrální území obce Zbečno z obecného, ale vzhledem k vybrané krizové situaci také z hydrologického hlediska.

V této práci využívám metody analýzy, indukce a dedukce, SWOT analýzy a rozhovoru, na jejichž základě upozorňuji na ohrožení přirozenou i zvláštní povodní, opatření vůči nim, včetně odpovědných orgánů. Zároveň analyzuji stupně poplachové aktivity a věnuji se varování občanů v záplavovém území, jejich proškolení a edukaci odpovědných orgánů v rámci obce. Tuto část zakončuji SWOT analýzou, v níž zdůrazňuji slabé a silné stránky, příležitosti a hrozby vznikající při povodni a návazné evakuaci.

Na závěr práce uvádím jednotlivá doporučení a opatření jako výsledek mé analýzy v průběhu vlastního šetření celé problematiky.

Klíčová slova

Evakuace; povodně; ochrana obyvatelstva; krizová situace; informovanost obyvatelstva.

ABSTRACT

This bachelor's thesis is focused on the evacuation of a territorial self-governing unit due to a selected crisis situation for which I chose floods within the cadastral area of the village of Zbečno.

I will describe the meaning of basic concepts together with the legislation related to this issue and the definition of the responsibility of the authorities responsible for evacuation in the introduction of this work. I also describe the cadastral territory of the village of Zbečno from a general but also a hydrological point of view due to the selected crisis situation.

I use methods of analysis, induction and deduction, SWOT analysis and interview based on which I draw attention to the threat of natural and special floods and measures against them including the responsible authorities in this work. I also analyze the levels of alarm activity and deal with the warning of citizens in the flood area, their training and education of the responsible authorities within the municipality at the same time. I conclude this part with a SWOT analysis where I emphasize the strengths and weaknesses, opportunities and threats arising from the flood and subsequent evacuation.

I present individual recommendations and measures as a result of my analysis during my own investigation of the whole issue in the conclusion.

Keywords

Evacuation; floods; protection of the population; crisis situation; public awareness.

Obsah

1	Úvod.....	10
2	Cíle práce.....	12
2.1	Hypotézy.....	12
3	Přehled současného stavu.....	13
3.1	Základní pojmy	13
3.2	Legislativa vztahující se k evakuaci obyvatelstva.....	16
3.2.1	Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky ...	17
3.2.2	Zákon č. 239/2000 Sb., o Integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů	17
3.2.3	Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon)	18
3.2.4	Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů ...	18
3.2.5	Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů	19
3.2.6	Nařízení vlády č. 462/2000 Sb. k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů	19
3.2.7	Vyhláška Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva	20
3.2.8	Vyhláška Ministerstva vnitra č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému	20
3.3	Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030	21
3.4	Evakuace	22

3.4.1	Rozdělení evakuace.....	23
3.4.2	Plánování evakuace.....	24
3.5	Pravomoci a povinnosti orgánů odpovědných za provádění evakuace	27
3.5.1	Rozdělení odpovědnosti za provedení evakuace	29
3.6	Popis územního samosprávného celku.....	31
3.6.1	Hydrologické údaje.....	31
3.6.2	Hlásné profily	32
4	Metodika.....	34
5	Výsledky.....	35
5.1	Ohrožení přirozenou povodní.....	35
5.2	Ohrožení zvláštní povodní.....	36
5.3	Opatření k ochraně před povodněmi	36
5.3.1	Povodňové prohlídky	36
5.3.2	Předpovědní povodňová služba	37
5.3.3	Hlásná povodňová služba.....	38
5.3.4	Hlídková služba.....	39
5.4	Stupně povodňové aktivity	40
5.4.1	I. stupeň povodňové aktivity (stav bdělosti).....	40
5.4.2	II. stupeň povodňové aktivity (stav pohotovosti)	41
5.4.3	III. stupeň povodňové aktivity (stav ohrožení)	41
5.5	Povodňová komise	42
5.6	Varování obyvatelstva.....	43
5.7	Edukace povodňových orgánů se zaměřením na evakuaci	43

5.8	Formy přípravy obyvatelstva na evakuaci	44
5.9	Evakuace obyvatelstva ze záplavového území obce	44
5.10	SWOT analýza.....	46
5.10.1	Silné stránky	46
5.10.2	Slabé stránky	46
5.10.3	Příležitosti	47
5.10.4	Hrozby.....	47
5.11	Vyhodnocení stanovených hypotéz.....	48
6	Diskuze	49
6.1	Doporučená opatření k připravenosti obyvatelstva na evakuaci.....	49
6.2	Doporučená opatření k zaškolení příslušných orgánů	50
6.3	Další doporučená opatření.....	50
6.4	Možné komplikace při vyhlášení evakuace.....	53
7	Závěr	54
8	Seznam použitých zkratk.....	55
9	Seznam použité literatury	56
10	Seznam použitých obrázků	59
11	Seznam použitých tabulek.....	60
12	Seznam Příloh.....	61

1 ÚVOD

Tématem mé bakalářské práce je Evakuace územního samosprávného celku v důsledků vybrané krizové situace nevojenského charakteru. V návaznosti na to jsem si jako modelovou krizovou situaci nevojenského charakteru vybrala povodně, jakožto nejčastější krizovou situaci v České republice.

Konkrétně se jedná o povodně v katastrálním území Zbečno v rakovnickém okrese, kde kromě menších potůčků protéká vodní tok Berounka, která by mohla být následkem zvýšení vodní hladiny možným nebezpečím pro záplavové území obce rozprostírající se přímo podél břehů řeky. Nedaleko obce se však nachází vodní dílo Klíčava, což by mohlo být, v případě narušení tohoto vodního díla zdrojem vzniku zvláštní povodně, tedy další příčinou vzniku nebezpečí.

Toto téma jsem si vybrala z důvodu zajímavosti s následným osobním podtextem. Z tohoto okresu pocházím a v historii jsem velké povodně zažila. Tudíž je pro mě zajímavé se tímto tématem zabývat a zjišťovat, jak celý proces probíhá a co vše to obnáší.

Evakuace je jedním, společně s dalšími, z opatření ochrany obyvatelstva, které je důležité právě při vzniku mimořádné události nebo krizové situace.

V úvodu této práce stanovuji hypotézy, na základě kterých poté analyzuji celou situaci ohledně vzniku povodní a evakuace obyvatelstva. Hypotézy jsou tedy zaměřeny na povědomí občanů o postupech evakuace a na proškolení příslušných orgánů v rámci obce odpovídajících za evakuaci.

V teoretické části se především zaměřuji na vymezení základních pojmů, legislativu týkající se této problematiky a v návaznosti na to i na Koncepti ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030, jakožto dokument vymezující oblasti v rámci ochrany obyvatelstva.

V další části se již zabývám samotnou evakuací obyvatelstva, kde popisuji na jaké druhy se je rozdělována a její samotné plánování. V neposlední řadě se zaměřuji na konkrétní orgány v rámci této problematiky.

Na závěr této části je obecně popsán vybraný územní samosprávný celek, kterým je tedy katastrální území obce Zbečno, včetně hydrologických údajů a hlásných profilů.

Ve výsledcích již analyzuji konkrétní ohrožení obce Zbečno. Tedy ohrožení přirozenou povodní a zvláštní povodní. Dále vymezuji jednotlivá opatření k ochraně před povodněmi a současně s tím i činnosti jednotlivých služeb, včetně povodňové komise. Dále popisuji, za jakých okolností v rámci obce Zbečno vznikají jednotlivé stavy stupně poplachové aktivity.

Dalším důležitým bodem je varování obyvatelstva této obce, formy přípravy evakuace a její samotný průběh.

Na konci této části je SWOT analýza, kterou následně mohou využít orgány obce Zbečno. Uvádím zde jednotlivé silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby v návaznosti na problematiku evakuace.

Závěrem celé práce je diskuze, ve které uvádím vlastní poznatky a doporučení na základě analýzy a vyhodnocení předem stanovených hypotéz a vytvořené SWOT analýzy.

2 CÍLE PRÁCE

Cílem bakalářské práce je analýza principů a postupů evakuace, jako jedné ze základních součástí systému ochrany obyvatelstva České republiky. Jedná se tedy o podrobnou analýzu připravenosti obce Zbečno na případné zvýšení hladiny vodního toku Berounka v důsledku povodní.

Pro naplnění tohoto cíle se po teoretické stránce zaměřuji na vysvětlení jednotlivých druhů a forem evakuace, pravomoci a povinnosti orgánů odpovědných za provádění evakuace a rozboru předpisů týkajících se problematiky vztahující se k této bakalářské práci. Dalším důležitým bodem pro náplň cíle je popis vybraného územního samosprávného celku – tedy ohrožené území obce Zbečno.

Po praktické stránce se zaměřím na popis a zhodnocení systému evakuace v problematice oblasti, kde odpovím na otázky, zda územní samosprávný celek je připraven na včasnou a efektivní evakuaci v důsledku krizové situace. Jinak řečeno se zaměřuji na vyhodnocení současného stavu připravenosti.

2.1 Hypotézy

1. Obyvatelé obce Zbečno jsou připraveni a seznámeni s evakuačními postupy v případě nastalé povodně.
2. Orgány podílející se na evakuaci obyvatel jsou v rámci dané problematiky řádně edukovány.

3 PŘEHLED SOUČASNÉHO STAVU

3.1 Základní pojmy

Evakuace – jedná se o souhrn organizačních a technických opatření, která zabezpečují přemístění osob, zvířat, předmětů kulturní hodnoty, technického zařízení, případně techniky a materiálu k zachování nutné výroby a nebezpečných látek z místa ohroženého mimořádnou událostí do míst, která již nejsou danou mimořádnou událostí ohrožena. Což označuje např. nouzové ubytování, ustájení či uskladnění. Je součástí základních prostředků ochrany obyvatelstva (společně například s ukrytím a varováním). [1, s. 107]

Evakuace je rozvržena a plánována přednostně pro vybrané skupiny obyvatelstva. Upřednostňovanou skupinou jsou především děti do 15 let, pacienti ve zdravotnických zařízeních, osoby s určitým zdravotním handicapem, osoby umístěné v sociálních zařízeních a v neposlední řadě přidělený doprovod k těmto uvedeným osobám.

Evakuační plán – je zpracováván pro potřeby evakuace osob ve vnějším havarijním plánu pro případ závažné havárie. Obsahuje především seznam sil a prostředků potřebných v rámci evakuace, počty evakuovaných osob, včetně evakuační trasy, počty osob vyžadujících zvláštní péči, systém řízení hromadné a samovolné evakuace, popis doporučeného evakuačního zavadla, ale i přehled nouzového ubytování evakuovaných a navazujících opatření k zajištění nouzového přežití. [1, s. 108]

Krizové řízení – „souhrn řídicích činností orgánů krizového řízení zaměřený na analýzu a vyhodnocení bezpečnostních rizik a plánování, organizování, realizaci a kontrolu činností prováděných v souvislosti s přípravou na krizové situace a jejich řešením, nebo ochranou kritické infrastruktury.“ [2]

Krizová situace – „mimořádná událost podle zákona o integrovaném záchranném systému, narušení kritické infrastruktury nebo jiné nebezpečí, při nichž je vyhlášen stav nebezpečí, nouzový stav nebo stav ohrožení státu“ [2]

Krizové opatření – „organizační nebo technické opatření určené k řešení krizové situace a odstranění jejích následků, včetně opatření, jimiž se zasahuje do práv a povinností osob.“ [2]

Pracovní povinnost – „povinnost fyzické osoby vykonávat po nezbytně nutnou dobu určenou práci, která je nutná pro řešení krizové situace, a kterou je tato osoba povinna konat v místě určeném orgánem krizového řízení.“ [2]

Pracovní výpomoc – „povinnost fyzických osob vykonávat jednorázové a mimořádné úkoly nezbytné pro řešení krizové situace, které jsou povinny konat v místě určeném orgánem krizového řízení.“ [2]

Integrovaný záchranný systém – „koordinovaný postup jeho složek při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací“ [3]

Záchranné práce – „činnost k odvrácení nebo omezení bezprostředního působení rizik vzniklých mimořádnou událostí, zejména ve vztahu k ohrožení života, zdraví, majetku nebo životního prostředí, a vedoucí k přerušení jejich příčin.“ [3]

Likvidační práce – „činnost k odstranění následků způsobených mimořádnou událostí“ [3]

Ochrana obyvatelstva – „plnění úkolů civilní ochrany, zejména varování, evakuace, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva a další opatření k zabezpečení ochrany jeho života, zdraví a majetku.“ [3]

Mimořádná událost – „škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací.“ [3]

Krizový plán – jedná se o plánovací dokument obsahující souhrn krizových opatření a postupů k řešení nadcházejících krizových situací. Je složen ze základní, operativní a pomocné části. Účelem krizového plánu je vytvoření podmínek pro zajištění připravenosti na krizové situace a jejich řešení pro orgány krizového řízení spolu s dalšími orgány. [4]

Krizový plán je zpracováván ministerstvy a jinými správními úřady, kraji, obcemi s rozšířenou působností, Českou národní bankou a dalšími státními orgány, kterým to ukládá zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení jako povinnost.

Havarijní plán – je zpracováván na základě havarijního plánování. Jedná se tedy o soupis všech stanovených postupů a doporučení, která jsou písemně zkompletována do jedné ucelené dokumentace. Určuje, jakým způsobem budou prováděny záchranné a likvidační práce v rámci nastalé mimořádné události bez vyhlášení krizového stavu. [5]

Havarijní plán je následně rozdělován na několik druhů. Prvním z nich je havarijní plán kraje, který je zpracováván pro řešení mimořádných událostí, při nichž je vyhlášen třetí či zvláštní stupeň poplachu dle integrovaného záchranného systému dle poplachového plánu. Dalším druhem je vnější havarijní plán, který je připravován pro jaderná zařízení nebo pracoviště IV. kategorie a pro objekty a zařízení, u kterých je možnost vzniku závažné havárie způsobené nebezpečnými chemickými látkami. Posledním druhem havarijního plánu je vnitřní havarijní plán, který je zpracováván provozovateli objektů, které jsou zařazeny dle zákona o prevenci závažných havárií do skupiny B a zařízení, u kterých je možnost vzniku závažné havárie a provozovatelé jaderných zařízení nebo pro pracoviště IV. kategorie. [6]

Povodně – „přechodné výrazné zvýšení hladiny vodních toků nebo jiných povrchových vod, při kterém voda již zaplavuje území mimo koryto vodního toku a může způsobit škody. Povodní je i stav, kdy voda může způsobit škody tím, že z určitého území nemůže dočasně přirozeným způsobem odtékat nebo její odtok je nedostatečný, případně

dochází k zaplavení území při soustředěném odtoku srážkových vod. Povodeň může být způsobena přírodními jevy, zejména táním, dešťovými srážkami nebo chodem ledů (přírozená povodeň), nebo jinými vlivy, zejména poruchou vodního díla, která může vést až k jeho havárii (protržení) nebo nouzovým řešením kritické situace na vodním díle (zvláštní povodeň).“ [7]

Povodňový plán – představuje dokument, který je zpracováván v rámci několika úrovní – na ústřední úrovni, v rámci kraje, obce s rozšířenou působností, obce a objektu právnické nebo podnikající fyzické osoby. Jeho zpracovateli tedy je obec, obec s rozšířenou působností, krajský úřad, Ministerstvo životního prostředí a právnická či podnikající fyzická osoba. Opírá se o zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů.

Tento dokument obsahuje způsob zajištění včasných a přesných informací o průběhu povodně, organizaci a přípravě zabezpečovacích prací. Je zde uveden způsob včasné aktivace povodňových orgánů, zabezpečení hlásné a hlídkové služby a ochrany objektů, přípravy a organizace záchranných prací a zajištění povodní narušených základních funkcí v objektech. [8, s.156]

Krizový štáb – jedná se o pracovní orgán, který se společně se složkami integrovaného záchranného systému účastní přípravy a řešení nastalé krizové situace. Je zřizován krajem, obcí s rozšířenou působností a obcí. Vládou je následně zřizován Ústřední krizový štáb.

3.2 Legislativa vztahující se k evakuaci obyvatelstva

Jelikož většina úkonů v České republice, ostatně jako i v dalších demokratických či nedemokratických státech, je právně podložena, v následující kapitole se zabývám legislativou vztahující se k evakuaci obyvatelstva, kterou se následně řídí orgány krizového řízení společně s dalšími, kteří se podílejí na ochraně obyvatelstva v důsledku reakce na případně vzniklou krizovou situaci.

3.2.1 Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky

Součástí tohoto ústavního zákona je definování a uvedení podmínek vyhlášení tří krizových stavů, tedy nouzového stavu, stavu ohrožení státu nebo válečného stavu.

Nouzový stav může vyhlásit vláda v případě živelných pohrom, ekologických nebo průmyslových havárií, nehod nebo jiného nebezpečí, které ve velkém rozsahu ohrožují životy, zdraví nebo majtkové hodnoty anebo vnitřní pořádek a bezpečnost. [9]

Stav ohrožení státu je vyhlášován Parlamentem na návrh vlády, je-li bezprostředně ohrožena svrchovanost státu nebo územní celistvost státu anebo jeho demokratické základy. [9]

Krizové stavy uvedeny v tomto ústavním zákoně jsou tedy vyhlášeny, je-li bezprostředně ohrožena svrchovanost, územní celistvost, demokratické základy České republiky nebo ve značném rozsahu vnitřní pořádek a bezpečnost, životy a zdraví, majtkové hodnoty nebo životní prostředí. Popřípadě je-li třeba plnit mezinárodní závazky o společné obraně. Zároveň jsou tyto stavy vyhlášovány v závislosti na intenzitě územního rozsahu a charakteru situace. [9]

3.2.2 Zákon č. 239/2000 Sb., o Integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů

Tento zákon v první části vymezuje základní pojmy v rámci integrovaného záchranného systému, jakožto i ochranu obyvatelstva. Dále stanovuje význam, působnost a použití základních i ostatních složek integrovaného záchranného systému. Poté je zaměřen na postavení a úkoly státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací. V poslední kapitole této části se

zaobírá organizací záchranných a likvidačních prací v místě zásahu, s čímž souvisí například činnost velitele zásahu nebo vyžadování pomoci pro provádění záchranných a likvidačních prací. Ve druhé části vymezuje práva a povinnosti právnických a fyzických osob při mimořádných událostech. [3]

Tento zákon je podkladem v případech, kdy je k provádění záchranných a likvidačních prací nutná současná kooperace dvou a více složek integrovaného záchranného systému. Při běžných zásazích se tyto složky řídí dle svých platných legislativních norem (například zákon č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru apod.).

3.2.3 Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon)

Tento zákon z počátku vymezuje základní pojmy týkající se dané problematiky a je zde uveden čtvrtý krizový stav, tedy stav nebezpečí.

Stanovuje působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků, ale i práva a povinnosti právnických a fyzických osob při přípravě na krizové situace, které však nesouvisejí se zajišťováním obrany České republiky před vnějším napadením, při jejich řešení a při ochraně kritické infrastruktury a odpovědnost za porušení těchto uvedených povinností. [2]

3.2.4 Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů

Účelem takzvaného vodního zákona je chránit povrchové a podzemní vody, jako ohrožené a nenahraditelné složky životního prostředí a přírodní zdroje. Stanovuje podmínky pro hospodárné využívání vodních zdrojů a následné zachování těchto zdrojů. Vytváří podmínky pro snižování nepříznivých účinků povodní a sucha a zároveň pro zajištění zásobování obyvatelstva pitnou vodou

a k ochraně vodních ekosystémů a na nich přímo závisících suchozemských ekosystémů. [7]

V rámci naší problematiky především upravuje právní vztahy k povrchovým a podzemním vodám, vztahy fyzických a právnických osob k využívání těchto vod, jakož i k nimž souvisejícím pozemkům a stavbám. Je to především v zájmu zajištění trvale udržitelného užívání těchto vod, bezpečnosti vodních děl a účinky před povodní a suchem. [7]

3.2.5 Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů

Tento zákon upravuje přípravu hospodářských opatření pro krizové stavy a přijetí hospodářských opatření po vyhlášení krizových stavů. Stanoví pravomoc vlády, ústředních správních úřadů, České národní banky, krajských úřadů, obecních úřadů obce s rozšířenou působností a orgánů územních samosprávných celků při přípravě a přijetí hospodářských opatření pro krizové stavy. V rámci toho stanovuje práva a povinnosti fyzických a právnických osob. Systém hospodářských opatření je rozdělován na systém nouzového hospodářství, systém hospodářské mobilizace, systém státních hmotných rezerv, výstavbu a údržbu infrastruktury a regulační opatření. [10]

Sice se zde neřeší problematika evakuace, avšak při vyhlášení krizového stavu je dle něj možné využít humanitární pomoci a zajištění tak základních potřeb obyvatelstva.

3.2.6 Nařízení vlády č. 462/2000 Sb. k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů

Toto nařízení vlády se nezabývá evakuací obyvatelstva, ale označováním, evidencí, manipulací a ukládáním písemností a jiných materiálů obsahujících

zvláštní skutečnosti a postupem při určování osob ke styku se zvláštními skutečnostmi. Dále vymezuje obsah činnosti a složení bezpečnostní rady a krizového štábu kraje a obce s rozšířenou působností. Na závěr obsahuje náležitosti a způsob zpracování krizového plánu. [11]

3.2.7 Vyhláška Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva

Tato vyhláška stanovuje postup při zřizování zařízení civilní ochrany a při odborné přípravě jejich personálu. V další části se zaměřuje na způsob informování právnických a fyzických osob o charakteru možného ohrožení, připravovaných opatřeních a způsobu jejich provedení. Dále vymezuje technické, provozní a organizační zabezpečení jednotného systému varování a vyrozumění a způsob poskytování tísňových informací. Další důležitou částí je způsob provádění evakuace a jejího všestranného zabezpečení, zásady postupu při poskytování úkrytů a způsob a rozsah kolektivní a individuální ochrany obyvatelstva. V poslední části stanovuje požadavky ochrany obyvatelstva v územním plánování a stavebně technické požadavky na stavby civilní ochrany nebo stavby dotčené požadavky civilní ochrany. [12]

3.2.8 Vyhláška Ministerstva vnitra č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému

V úvodu této vyhlášky jsou řešeny zásady koordinace složek integrovaného záchranného systému při společném zásahu, zásady spolupráce operačních středisek základních složek, podrobnosti o úkolech operačních a informačních středisek. Dále vymezuje obsah dokumentace integrovaného záchranného systému, způsob zpracování dokumentace a podrobnosti o stupních poplachů poplachového plánu. V další části se zaměřuje na zásady a způsob zpracování, schvalování a používání havarijního plánu kraje a vnějšího havarijního plánu.

Na závěr uvádí zásady způsobu krizové komunikace a spojení v integrovaném záchranném systému. [13]

3.3 Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030

Koncepce ochrany obyvatelstva je důležitým materiálem projednaným Bezpečnostní radou státu, který je následně schvalován vládou České republiky. Je zpracováván na stanovené období a jsou zde charakterizovány případné hrozby, které v současné době nejsou pouze přírodního či technického rázu, ale zároveň také rázu sociálního.

Tento dokument popisuje systém ochrany obyvatelstva, kde se zaměřuje na její významné oblasti a zároveň realizační nástroje na celé období její platnosti včetně výhledu do roku 2030. Významnými oblastmi je výchova a vzdělání, síly, věcné zdroje, úkoly ochrany obyvatelstva, krizové řízení, ale i věda a výzkum, vývoj a inovace. Součástí této koncepce je i zhodnocení stavu plnění úkolů takzvaného Aktualizovaného harmonogramu realizace opatření ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020. [14]

Součástí každé významné oblasti, které jsou uvedeny výše, je SWOT analýza, v níž jsou konkrétně uvedeny silné stránky, slabé stránky, příležitosti a hrozby vztahující se tedy k jednotlivým oblastem.

Pro zajištění trvalého a hodnotně se zlepšujícího systému ochrany života, zdraví a majetku občanů, se materiál zaměřuje zejména na následující strategické priority:

- širší zapojení občanů do systému ochrany obyvatelstva formou zvýšení jejich schopnosti sebeochrany za pomoci informací a znalostí získaných v rámci plošného a cíleného systému výchovy a přípravy;

- širší zapojení právnických a podnikajících fyzických osob do přípravy na mimořádné události a krizové situace a jejich řešení formou užší spolupráce s odpovědnými orgány veřejné správy a zvýšeným podílem na realizaci konkrétních úkolů u subjektů představujících zvýšené riziko pro své okolí;
- zvýšení odolnosti a ochrany prvků kritické infrastruktury proti možným rizikům a zajištění širšího zapojení subjektů kritické infrastruktury do procesu přípravy na mimořádné události a krizové situace a jejich řešení;
- podpora směřována k vědě a výzkumu, vývoji, inovacím s důrazem na využívání dosažených výsledků v aplikační sféře v rámci systému vzdělávání a přípravy odborníků;
- vyvážené a komplexně využitelné úkoly a nástroje ochrany obyvatelstva umožňující efektivní prevenci a přípravu na mimořádné události a krizové situace a jejich řešení, založené na přesně definovaném a zakotveném systému ochrany obyvatelstva. [15]

Plnění jednotlivých priorit jsou obsahem „Zprávy o stavu ochrany obyvatelstva v České republice“, která je vydávána pravidelně v tříletých cyklech. Obsahuje vyhodnocení současné situace, zhodnocení jednotlivých úkolů z Koncepce, určuje úkoly pro následující tříleté období, rozpracovává tyto úkoly a stanovuje termíny a gesce za jejich zpracování. [15]

3.4 Evakuace

Evakuace se vztahuje na všechny osoby v rámci oblasti zasažené mimořádnou událostí vyjma osob podílejících se na organizaci samotné evakuace a na záchranných a likvidačních pracích.

Evakuace je vyhlášována orgány krizového řízení a velitelem zásahu na základě evakuačních plánů. Na základě těchto plánů jsou obyvatelé zasaženého

území evakuování do předem stanoveného místa náhradního (nouzového) ubytování.

Ve fázi přípravy na evakuaci se musí stanovit:

- evakuační zóna (ohrožené území);
- uzávěra (vymezuje řízený vstup a výstup do a z evakuační zóny);
- evakuační trasa (trasa ze zasaženého území do evakuačního střediska);
- místo shromažďování (evakuační středisko nebo místo odkud jsou osoby do něj transportovány);
- evakuační středisko (shromaždiště evakuovaných osob);
- nouzové ubytování. [16]

3.4.1 Rozdělení evakuace

Evakuaci můžeme rozdělit do několika skupin. První dělení je z hlediska rozsahu opatření, a to na objektovou a plošnou evakuaci:

- objektovou evakuaci můžeme popsat jako evakuaci zahrnující evakuační opatření pro obyvatelstvo jedné obytné či jiné budovy nebo malého počtu obytných budov, administrativních a správních budov, technologických provozů nebo celků. K provedení této evakuace jsou používány především požární evakuační plány a další dokumentace, která s nimi souvisí; [1, s.107]
- plošnou evakuací rozumíme přemístění osob z více objektů nebo areálů, popřípadě obcí nebo jejich částí. Řízenou plošnou evakuací je nařízené a vedené přemístění evakuovaných osob, jejíž součástí může být i takzvaná samoevakuace (což znamená evakuování se svými prostředky po určené trase nebo směru do vlastního náhradního ubytování či evakuačního střediska a je upřednostňována). Neřízená evakuace je

samovolnou reakcí obyvatelstva spočívající v opuštění ohroženého místa, aniž by někdo evakuaci nařídil a vedl. Způsob plošné evakuace je zpravidla plánován v havarijním plánu kraje nebo v krizovém plánu. [16]

Z hlediska doby trvání můžeme evakuaci rozdělit na krátkodobou a dlouhodobou:

- u krátkodobé evakuace se nevyžaduje dlouhodobé opuštění domova, a tedy pro evakuované osoby se nezřizuje náhradní ubytování. Opatření k zajištění nouzového přežití obyvatelstva se provádějí v omezeném rozsahu (například poskytnutí teplých nápojů či deky); [1, s.107]
- dlouhodobá evakuace již vyžaduje dlouhodobý, tedy déle než 24hodinový pobyt mimo místo trvalého či přechodného pobytu obyvatel. Zde je již zajištěno nouzové ubytování, včetně základních životních potřeb. [1, s.108]

Dalším typem je dělení na evakuaci řízenou a neřízenou. Tento typ je přiblížen v rámci popisu plošné evakuace.

Posledním typem evakuace je rozdělení podle závislosti na zvoleném řešení, tedy na přímou a nepřímou:

- přímá evakuace je prováděna ihned po vzniku mimořádné události bez předchozího ukrytí;
- nepřímá evakuace je realizována po odeznění nebezpečí vyvolaného mimořádnou událostí, které předcházelo ukrytí obyvatelstva.

3.4.2 Plánování evakuace

V rámci plánování evakuace je zapotřebí brát v úvahu rozdílné působení dvou základních typů povodňového ohrožení a vycházet z podkladů příslušných

povodňových plánů územního celku a havarijních plánů vybraných vodů vzdouvajících vodních děl. [17, s.23]

Při ohrožení přirozenými povodněmi se evakuace provádí z ohrožených prostorů na základě rozhodnutí územně příslušného povodňového orgánu v závislosti na vyhodnocení aktuální povodňové situace a s ohledem na průběh a dobu příchodu záplavové vlny. [17, s.23]

Při bezprostředním ohrožení bezpečnosti vodních děl a vývoji směřujícím k narušení jejich funkce, v důsledku kterého vzniká zvláštní povodeň, varují vlastníci vodních děl po vodním toku níže položené povodňové orgány, Hasičský záchranný sbor ČR a v případě nebezpečí z prodlení i bezprostředně ohrožené subjekty. [17, s.23]

Při ohrožení zvláštní povodní, tedy při dosažení kritických hodnot sledovaných jevů a pokud hrozí bezprostřední narušení bezpečnosti vodního díla doprovázená nebezpečím vzniku průlomové vlny, se provádí okamžitá evakuace ihned po varování obyvatelstva a nařízení evakuace, a to všemi dostupnými prostředky do předem stanovených prostorů. [17, s.23]

Stěžejním plánovacím dokumentem pro plánování evakuace je plán evakuace obyvatelstva, který je součástí havarijního plánu kraje. Obsahuje zásady pro provádění evakuace, rozsah evakuačních opatření, zabezpečení evakuace, orgány pro řízení evakuace a způsob jejich vyrozumění a rozdělení odpovědnosti za provedení evakuace. [1, s.108]

Ve vnějším havarijním plánu se pro potřeby evakuace osob zpracovává evakuační plán, jehož obsahem jsou zejména tyto informace:

- seznam sil a prostředků, které zabezpečí evakuaci;

- způsob jejich vyrozumění, vybavení, přípravy a povolání;
- počty osob k evakuaci a místa, odkud a kam budou evakuovány;
- počty osob vyžadujících zvláštní péči;
- systém řízení hromadné a samovolné evakuace;
- popis doporučeného evakuačního zavazadla;
- systém evidence evakuovaných osob;
- evakuační trasy a jejich zabezpečení;
- přehled nouzového ubytování evakuovaných a navazujících opatření k zajištění nouzového přežití. [1, s.108]

Plánování evakuačních opatření zahrnuje:

- stanovení evakuačních prostorů v ohrožené oblasti a pořadí jejich evakuace, vymezení evakuačních tras s dostatečnou přístupností vozidel, stanovení potřeby a zajištění dopravních prostředků, zabezpečení činnosti evakuačních a přijímacích středisek, stanovení míst nouzového ubytování a vytvoření podmínek pro ubytování evakuovaného obyvatelstva;
- zajištění přístupnosti evakuačních tras, regulaci pohybu obyvatelstva při evakuaci a provedení uzávěry evakuovaného prostoru;
- stanovení, přípravu a zajištění označení míst shromažďování, stanovení postupu při evakuaci ohroženého prostoru a kontrole opuštění obydlí, zajištění ostrahy evakuovaného prostoru;
- přípravu podkladů pro provedení příjmu evakuovaných osob, upřesnění potřeby nouzového ubytování, přípravu podkladů pro rozdělování evakuovaného obyvatelstva v evakuačních střediscích pro správnost přepravy do přijímacích středisek;
- přípravu na řízení dopravy s využitím diagramů přepravy, založenou na analýze evakuačních tras a z ní vyplývající kapacitě;

- přípravu potřebné dokumentace pro příjem evakuovaných osob v přijímacích střediscích, pro přerozdělení evakuovaných osob a jejich přepravu do obcí přijímajících evakuované osoby;
- zajištění potřebného nouzového ubytování a přípravu dokumentace pro příjem evakuovaných osob v místech nouzového ubytování;
- přípravu postupů pro evakuaci a umístění hospodářských zvířat, strojů, předmětů kulturní hodnoty, technických zařízení a materiálu k zachování nutné výroby;
- přípravu postupu informování evakuovaných osob;
- psychologickou přípravu osob před a v průběhu evakuace a při dlouhodobém pobytu v náhradním ubytovacím zařízení a zabezpečení dokumentace přijatých rozhodnutí a opatření realizovaných v průběhu celé evakuace. [1, s.108-109]

3.5 Pravomoci a povinnosti orgánů odpovědných za provádění evakuace

Obecní úřad v rámci přenesené působnosti, v souvislosti s řešením mimořádných událostí na úseku ochrany obyvatelstva zajišťuje varování, evakuaci a ukrytí osob před hrozícím nebezpečím. [17, s.13]

Varování musí odpovídat hrozícímu nebezpečí a postupuje se z připravených podkladů uvedených ve výpisu z havarijního plánu kraje. Varování obyvatelstva se uskutečňuje varovným signálem „Všeobecná výstraha“, kdy po zaznění varovného signálu následuje tísňová informace, ze které musí být znatelné, co a kde se stalo, jaké nebezpečí hrozí a jasné instrukce k ochraně svého zdraví, zvířat a popřípadě majetku. V případě nefunkčnosti místního informačního systému, je třeba mít připraven náhradní způsob varování a informování. Dále je třeba věnovat pozornost neslyšícím a být na to řádně připraven, což znamená, mít o nich přehled a připravený individuální postup. [17, s.13]

Při evakuaci je obecní úřad oprávněn využít všech složek IZS k zajištění evakuování ohrožených zón, a to v případě nebezpečí i za použití donucení. Evakuaci zajišťují pracovní skupina krizového štábu, evakuační a přijímací středisko. [17, s.14]

Pracovní skupina krizového štábu zajišťuje zejména řízení průběhu evakuace, koordinaci přepravy ze shromaždišť osob do evakuačních středisek, a poté prostředky hromadné přepravy do přijímacích středisek a dále do cílových míst přemístění, dopravní prostředky a jejich přerozdělování mezi jednotlivá evakuační střediska, řízení nouzového zásobování pro obyvatelstvo, koordinaci činnosti evakuačních a přijímacích středisek, spolupráci s orgány veřejné správy a se zdravotnickými a humanitárními organizacemi, dále také dokumentování průběhu celé evakuace. [17, s.14]

Evakuační středisko zajišťuje zejména řízení přepravy z míst shromažďování do evakuačního střediska s využitím dostupných dopravních prostředků, vedení evidence o příjmu evakuovaných osob a poskytování pomoci při slučování evakuovaných rodin, přerozdělování evakuovaných osob a do předurčených příjmových oblastí a přijímacích středisek, vytvoření a označení místa pro poskytnutí základních informací v prostoru evakuačního střediska. Dále první zdravotnickou pomoc, v případě nutnosti přednemocniční neodkladnou péči a převoz zraněných nebo nemocných do zdravotnických zařízení, vytýčení tras k nástupním stanicím hromadné přepravy, přenocování a stravování pro personál a evakuované obyvatelstvo, které zůstane v evakuačním středisku déle než 12 hodin, udržování veřejného pořádku v prostoru evakuačního střediska a podávání informací o průběhu evakuace pracovní skupině krizového štábu. Je zapotřebí toto středisko označit jasně viditelným nápisem nebo mezinárodně platným znakem CO. [17, s.14-15]

Přijímací středisko je místo, které je viditelně označené nápisem nebo mezinárodně platným rozeznávacím znakem civilní ochrany. Zajišťuje především příjem evakuovaných osob, přerozdělení evakuovaných osob do předem určených míst přemístění a míst nouzového ubytování. Dále poskytuje obdobně, jako evakuační středisko poskytuje první zdravotnickou pomoc a případný převoz nemocných do zdravotnických zařízení. Poté informuje orgány o průběhu evakuace, evakuované osoby především o místě nouzového ubytování a stravování a orgány veřejné správy, které jsou dotčeny evakuačními opatřeními, o počtech a potřebách evakuovaných osob. [1, s.111]

Evakuační středisko může zároveň sloužit jako přijímací středisko, případně může být místem nouzového ubytování.

3.5.1 Rozdělení odpovědnosti za provedení evakuace

Odpovědnost v případě vzniku mimořádné události je dle zákona o Integrovaném záchranném systému rozdělena takto:

- obecní úřady při výkonu státní správy zajišťují varování, evakuaci a ukrytí osob před hrozícím nebezpečím;
- starosta obce při provádění záchranných a likvidačních prací organizuje v kooperaci s velitelem zásahu nebo se starostou obce s rozšířenou působností evakuaci osob ze zasaženého území;
- velitel zásahu je při provádění záchranných a likvidačních prací oprávněn zakázat nebo omezit vstup na místo zásahu či nařídít osobě opuštění místa zásahu v případě nadbytečnosti, dále může nařídít evakuaci osob, popřípadě stanovit i jiná dočasná omezení k ochraně života a zdraví;
- Hasičský záchranný sbor kraje organizuje a koordinuje evakuaci, nouzové ubytování, nouzové zásobování pitnou vodou, potravinami a dalšími nezbytnými prostředky k zajištění obyvatelstva. [1, s.111]

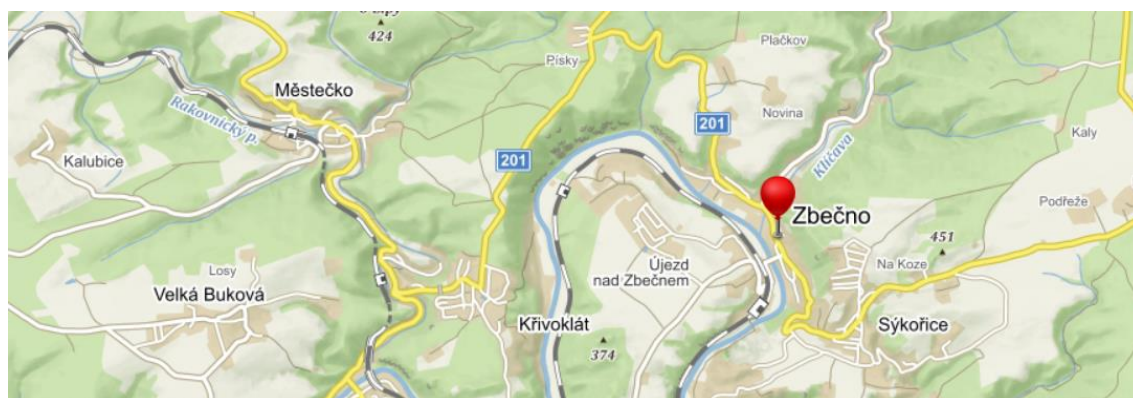
Tabulka 1 – Základní úkoly orgánů při zajištění evakuace [1]

Složka - orgán	Oblast evakuace	Odpovídá
Povodňové orgány mimo povodeň	zpracování povodňových plánů (včetně plánu evakuace obyvatelstva)	hejtman kraje, starostové ORP, starostové obcí; součinnost: správci vodních toků
Povodňové orgány po dobu povodně	koordinace úkolů k evakuaci mezi obcemi, ORP a složkami IZS zabezpečující evakuaci; vyhlášení evakuace; řízení a sledování průběhu evakuace	předsedové povodňových komisí (tj., hejtman, starosta obce, starosta ORP); součinnost: PČR, Městská policie, poskytovatelé ZZS)
Hejtman kraje	vyhlášení stavu nebezpečí s uvedením evakuace jako krizového opatření	hejtman kraje
Obec	zabezpečení evakuace; zajištění dočasného ubytování a stravování; organizace náhradního zásobování a dopravy	starosta obce, tajemník krizového štábu, Městská policie; součinnost: krajský úřad, HZS, krizový štáb ORP, ČČK, JSDH, humanitární organizace, složky IZS zabezpečující evakuaci
HZS - v přípravě na MU a KS	zpracování krizové a havarijní dokumentace včetně plánu obyvatelstva	ředitel HZS kraje; součinnost: krajský úřad, ORP, obce
HZS - v průběhu evakuace	organizace a koordinace evakuace (např. pomoc při evakuaci handicapovaných občanů)	ředitel územního odboru HZS; součinnost: JSDH, krizový štáb obce a ORP
Poskytovatel ZZS	pomoc při evakuaci osob vyžadujících lékařskou péči	ředitel ZZS; součinnost: krizový štáb kraje, ORP a obce)
Policie ČR	pomoc při vyhlášení evakuace; vnější a vnitřní uzávěry; hlídková služba; regulace přepravy a zajištění evakuačních tras	ředitel PČR, starosta ORP; součinnost: krizový štáb kraje, ORP a obce)
Dopravci	přeprava osob dle harmonogramu, pokynů a požadavků krizového štábu obce, ORP a kraje	ORP; součinnost: místní přepravci, PČR, krajský úřad, obce

3.6 Popis územního samosprávného celku

Obec Zbečno se nachází v okrese Rakovník ve Středočeském kraji v údolí řeky Berounky. Je vzdálena přibližně 15 km jihovýchodně od města Rakovník, 14 km severozápadně od města Beroun a 18 km jihozápadně od města Kladno. Celé její území se spadá do CHKO Křivoklátsko. Obec čítá 529 obyvatel.

Je rozložena po obou stranách řeky Berounky ve svažitém a celkem členitém terénu. Napravo vodního toku se rozkládá část obce s názvem Újezd nad Zbečnem. Nachází se zde most před vodní tok Berounka, kde nedaleko něj je železniční zastávka.

Obrázek 1 – Mapa obce Zbečno a přilehlá oblast [18]

3.6.1 Hydrologické údaje

Jak již uvádím v předešlém odstavci, obcí Zbečno protéká řeka Berounka, která je významným tokem v západní části republiky, tedy v Plzeňském a Středočeském kraji. Je přítokem řeky Vltavy a je dlouhá 139,1 km. Nejvyšších průtoků dosahuje řeka na jaře.

Dalším vodním zdrojem v okolí obce je vodní nádrž Klíčava. Klíčavská přehrada leží v údolí potoka Klíčavy v lesích nedaleko Křivoklátu. Kromě Klíčavy ji napájí ještě Lánský potok a několik dalších menších potůčků. Vodní

nádrž svou rozlohou zasahuje do katastrálního území obcí Zbečno a Městečko v okrese Rakovník a obcí Běleč a Lány v okrese Kladno. Svou západní částí samotná hráz spadá pod území obce Zbečno.

Tato přehrada byla zbudována pro posluhu k zásobování města Kladno a jeho okolí pitnou vodou. Přehradu provozuje organizace Povodí Vltavy, s. p. Celá vodní nádrž je obklopena Lánskou oborou a není veřejně přístupná. Veřejnost se dostane pouze na korunu hráze, která je vzdálena 3 km od obce Zbečno.

3.6.2 Hlásné profily

K zabezpečení hlásné povodňové služby se zřizují tzv. hlásné profily, což jsou místa na vodním toku, která slouží ke sledování průběhu povodně. Jsou rozdělovány do tří kategorií:

- základní hlásné profily (kategorie A) – vybrané profily s vodoměrnými stanicemi na významných vodních tocích. Informace z nich jsou nezbytné pro řízení opatření k ochraně před povodněmi na národní úrovni, nebo jsou využívány pro předpovědní povodňovou službu. Jsou provozované Českým hydrometeorologickým ústavem nebo správcí povodí.
- Doplnkové hlásné profily (kategorie B) – profily na vodních tocích, které jsou nezbytné pro řízení opatření k ochraně před povodněmi na regionální úrovni. Jsou zřizovány krajskými úřady a provozovány místně příslušnými obcemi.
- Pomocné hlásné profily (kategorie C) – účelové profily na vodních tocích, které mohou zřídit a provozovat pro své potřeby obce nebo vlastníci ohrožených nemovitostí.

Území obce Zbečno může být ohrožováno vyššími vodními stavy na vodním toku Berounka. Pro varování a včasnou ochranu obce slouží následující hlásné profily:

- kategorie A – Liblín, Berounka, je ve správě Českého hydrometeorologického ústavu (stanice je v provozu a má možnost automatického přenosu dat);
- kategorie B – Zbečno, Berounka, je ve správě obce Zbečno;
- kategorie C – Roztoky, Berounka, je ve správě obce Roztoky.

Dle veřejné vyhlášky Středočeského kraje má vodní tok Berounka na území obce Zbečno stanovené záplavové území. Kromě území ohroženého vyššími stavy a průtoky vodního toku Berounka, představují riziko také přívalové srážky a dlouhotrvající deště, kdy povodí je nasycené.

Dalším rizikem je možný vznik zvláštní povodně na vodním toku Klíčava v případě poruchy na vodním díle Klíčava.

4 METODIKA

V teoretické části bakalářské práce je použita metoda analýzy ke zjištění informací ohledně evakuace. Podkladem toho byly legislativní a evakuační dokumenty. Zároveň je zde použito metod indukce a dedukce.

Zároveň také v praktické části byla zvolena metoda analýzy, a to v podobě analýzy charakteru oblasti a následné připravenosti na případný vznik mimořádné události. Použito je zároveň SWOT analýzy, jako základní metody strategické analýzy. I zde je zároveň použito metody indukce a dedukce.

Během zpracování praktické části této práce jsem správnost údajů konzultovala se starostou obce Zbečno a pracovníkem oddělení ochrany obyvatelstva a krizového řízení HZS Středočeského kraje – územní odbor Kladno. Zároveň jsem od těchto kompetentních osob obdržela dodatečné materiály ke zpracování.

5 VÝSLEDKY

Na území obce Zbečno je při vzniku povodně ohroženo 48 staveb, které jsou trvale obydleny 74 osobami. Z tohoto počtu je 8 osob spadajících do rizikové skupiny, konkrétně se jedná o občany obce starší 70 let. V katastrálním území obce se v záplavové oblasti navíc nachází několik rekreačních objektů, které mají ubytovací kapacitu přibližně 120 míst.

Pro tyto stavby nacházející se v ohroženém území je zpracováván povodňový plán, jehož součástí je i plán evakuace, který vypracovává jejich vlastník pro svou potřebu či pro součinnost s povodňovým orgánem obce. Povodňový orgán poté potvrzuje správnost věcné a grafické části těchto povodňových plánů vlastníků pozemků a staveb. Povodňové plány vlastníků jsou následně uloženy na Obecním úřadě Zbečno u předsedy povodňové komise obce.

5.1 Ohrožení přirozenou povodní

Na území obce Zbečno lze předpokládat ohrožení všech druhů přirozených povodní. To znamená:

- zimní a jarní povodně způsobené sněhovým táním, případně v kombinaci s dešťovými srážkami;
- letní povodně způsobené dlouhotrvajícími regionálními dešti;
- letní povodně způsobené krátkodobými srážkami velké intenzity zasahujícími celkem malá území;
- zimní povodně způsobené ledovými jevy.

Dochází zde k rozdílnosti pravděpodobnosti vzniku jednotlivých typů. Vodní tok Berounka může být zasažena dlouhotrvajícími srážkami a sněhovým táním, kdežto vodní dílo Klíčava může být postižena povodní z vlivu lokálních srážek především v letním bouřkovém období.

V historii obec Zbečno postihlo hned několik větších přirozených povodní. V roce 2002 zasáhla naše území jedna z největších povodní svého druhu v rámci historie České republiky. Tato povodeň způsobila na řece Berounce značné škody, když byla zničena velká část břehové vegetace a zároveň došlo k vytvoření břehových nádrží a nánosů. Další větší povodeň se stala v roce 2013, kdy vodní tok Berounku zasáhla desetiletá voda, což mělo značný důsledek i pro záplavové území obce Zbečno.

Přirozená povodeň je občas doprovázena mimořádnými příčinami, jako například sesuvy půdy, ucpání průtočných profilů mostů či nahromadění naplavenin v kritických místech. V případě obce Zbečno k tomu může dojít u mostu přes řeku Berounku, přičemž jeho ucpání naplaveninami může značně ovlivnit průběh povodně. Dalšími kritickými body jsou menší mosty na území obce nebo ovlivnění ledových jevů, které se mohou vyskytovat na jezových stržích a lávkách.

5.2 Ohrožení zvláštní povodní

Důsledkem polohy vodního díla Klíčava je zapotřebí předpokládat při vzniku zvláštní povodně narušení konstrukce staveb a příjezdových cest, tudíž je nebude možné využít k záchranným a likvidačním pracím či pro nouzové zásobování obyvatelstva a zároveň jejich evakuace.

5.3 Opatření k ochraně před povodněmi

5.3.1 Povodňové prohlídky

V rámci přípravného opatření se provádějí povodňové prohlídky, které provádí povodňový orgán obce a účastní se jich vybraní členové povodňové komise a ke spolupráci je přizván správce vodního toku, tedy Povodí Vltavy, s.p.

Provádějí se minimálně jednou ročně, a to před obdobím jarního tání či před obdobím letních povodní. Během nich se zjišťuje, zda na vodních tocích a v záplavových územích nejsou závady, které by mohly zvýšit riziko povodně nebo její škodlivé následky.

Mimořádná povodňová prohlídka se provádí v případě vyšší sněhové pokrývky za situace vyšších teplot. Účelem je zabezpečení odtoku z tajícího sněhu. Kontroluje se výška hladiny Berounky a Klíčavy, zároveň se posuzuje možnost vzniku ledových bariér, především v místech mostních objektů.

V rámci vodních děl v katastrálním území obce se konají jednou měsíčně obchůzky obsluhovatelem vodních děl, při kterých kontroluje celé vodní dílo a jeho okolí.

Povodňové hlídky se provádí vždy před nebezpečím vzniku povodní na příkaz předsedy povodňové komise.

V rámci nich se výsledky z prohlídek zpracovávají a dochází k případným přijetím opatření, která vedou k odstranění závad či vyzvání vlastníků staveb, aby byly závady odstraněny.

5.3.2 Předpovědní povodňová služba

Předpovědní povodňová služba informuje povodňové orgány o nebezpečí vzniku povodně, o jejím vzniku a dalším nebezpečném vývoji a o hydrometeorologických prvcích charakterizujících vznik a vývoj povodně. Tato služba je zabezpečována ČHMÚ ve spolupráci s Povodím Vltavy, s.p.

Zpráva o nebezpečí povodně může přijít od ČHMÚ nebo Povodí Vltavy, s.p. cestou povodňové komise ORP Rakovník nebo HZS Středočeského kraje nebo prostřednictvím hromadných sdělovacích prostředků. Dále zpráva o nebezpečí

může přijít v případě lokálních vydatných dešťů či tajícího sněhu od povodňových komisí obce Nezabudice, Branov a Roztoky, které jsou výše položené na toku Berounka a zároveň od městyse Křivoklát, který je výše na vodním toku Rakovnický potok.

Vlastníci a uživatelé vodních děl oznamují případné nebezpečí povodňovému orgánu, Hasičskému záchrannému sboru ČR a v případě nebezpečí z prodlení varují bezprostředně ohrožené fyzické a právnické osoby v dané oblasti. Především pro fyzické a právnické osoby je tato informace důležitá z důvodu případné evakuace.

5.3.3 Hlásná povodňová služba

V případě potřeby povodňový orgán obce Zbečno organizuje hlídkovou službu, jejímž úkolem je zabezpečení informací pro varování obyvatelstva v záplavovém území.

Do hlásné povodňové služby jsou zapojeny:

- monitorovací systémy ČHMÚ a Povodí Vltavy, s.p. s dálkovým přenosem dat;
- vodohospodářský dispečink Povodí Vltavy, s.p., což je centrum hydrologických informací, kde drží nepřetržitou službu a o případném nebezpečí informují KOPIS HZS Středočeského kraje;
- povodňový orgán obce Zbečno, který je o situaci na vodních tocích informován prostřednictvím hlídkové povodňové služby. Výstražné informace a zprávy od příslušných subjektů obdrží povodňový orgán od ORP Rakovník a HZS Středočeského kraje. Při mimořádných manipulacích na vodním díle či bezprostředním ohrožení bude informován přímo vlastníkem či správcem vodního díla.

Regionální předpovědní pracoviště ČHMÚ, pobočka Plzeň je centrem meteorologických a hydrologických informací, které drží nepřetržitou službu. Zajišťuje předpovědní a výstražnou službu a na základě podrobné analýzy situace a předpokládaného dalšího vývoje v povodí informuje o možnosti vzniku nebo nebezpečí povodně.

Na základě všech poskytnutých informací a na základě vlastních poznatků, získaných pomocí hlídkové služby, zajišťuje povodňová komise obce Zbečno varování a informování obyvatelstva a ostatních účastníků ochrany před povodněmi a přijímá další opatření v souladu se svým povodňovým plánem a vzniklou situací.

5.3.4 Hlídková služba

Hlídková služba sleduje vývoj povodňové situace na území obce Zbečno, zajišťuje údaje potřebné pro výkon Hlásné povodňové služby, pro řízení a koordinaci povodňových opatření a pro varování obyvatelstva v místě očekávané povodně.

Mimo povodňovou aktivitu je zajišťována Obecním úřadem Zbečno, avšak v období povodně povodňovými orgány. Zahajuje svou činnost, dojde-li ke zvýšení nebezpečí povodně. Pochůzková činnost hlídkové služby je důležitá především při vyhlášení II. a III. stupně povodňové aktivity.

Hlídkové služby kontrolují především hlásné profily, úseky vodních toků v obci a nad obcí (zároveň kapacita všech mostů a lávek), stav kanalizace a kritické oblasti a místa.

Hlídková služba předává informace ihned předsedovi povodňové komise, popřípadě pověřenému členovi této komise. Povodňová komise obce Zbečno poskytuje tyto informace po jejich vyhodnocení a od dosažení II. stupně

povodňové aktivity dalším účastníkům povodňové ochrany. Dle povodňového plánu bude informován i správce vodního toku (Povodí Vltavy, s.p.), obce ležící na vodním toku, kterých se riziko dotýká.

Tabulka 2 – Četnost pozorování vodní hladiny v hlásných profilech

při vzniku I. stupně povodňové aktivity	min. 1x denně, při trvající stoupající tendenci min. 2-3x denně
při vzniku (vyhlášení) II. stupně povodňové aktivity	min. 4x denně, podle situace i častěji
při vzniku (vyhlášení) III. stupně povodňové aktivity	vodní stavy se kontrolují každé 3 hod., případně častěji

5.4 Stupně povodňové aktivity

5.4.1 I. stupeň povodňové aktivity (stav bdělosti)

Tento stupeň nastává při nebezpečí přirozené povodně a zaniká, pokud příčiny takového nebezpečí pominou. Nastává rovněž vydáním výstražné informace předpovědní povodňové služby obce. Dochází zde k zahájení činnosti hlásné a hlídkové služby.

Na území obce Zbečno nastává I. stupeň povodňové aktivity:

- dosažením stavu 240 cm na hlásném profilu kategorie A Zbečno, Berounka, nebo dosažením stavu 70 cm na odtoku z vodní nádrže Klíčava;
- při vydání výstrahy ČHMÚ;
- při prvním zjištění růstu dnového ledu;
- při příchodu výrazného oteplení v období tání;

- při srážkách větší intenzity (přívalového charakteru) na území obce, zvláště je-li půda nasáklá vodou z předchozích dešťů či při srážkách nižší intenzity, avšak trvalejšího charakteru (déle než 4 hodiny).

5.4.2 II. stupeň povodňové aktivity (stav pohotovosti)

Je vyhlášen povodňovým orgánem v případě, že nebezpečí povodně přerůstá v povodeň, ale nedochází k větším rozlivům a škodám mimo koryto. Zároveň je vyhlášen při překročení mezních hodnot sledovaných jevů a skutečností na vodním díle z hlediska bezpečnosti. Jsou aktivovány povodňové orgány a další účastníci ochrany před povodněmi, dále se uvádějí do pohotovosti prostředky na zabezpečovací práce a provádějí se opatření ke zmírnění průběhu povodně podle povodňových plánů.

V rámci katastrálního území Zbečno je II. stupeň povodňové aktivity vyhlášen v případě:

- dosažení stavu 320 cm na hlásném profilu kategorie A Zbečno, Berounka, nebo dosažení stavu 80 cm na odtoku z vodní nádrže Klíčava;
- při dlouhodobějších srážkách trvalejšího charakteru, ale nízké intenzity (přesah doby srážek je 8 hodin);
- při intenzivním tání sněhu v kombinaci se srážkovou činností;
- vyhlášením II. stupně povodňové aktivity vyšším povodňovým orgánem (tedy povodňovou komisí ORP Rakovník nebo povodňovou komisí Středočeského kraje).

5.4.3 III. stupeň povodňové aktivity (stav ohrožení)

Je vyhlášen při bezprostředním nebezpečí či vzniku škod většího rozsahu, ohrožení životů a majetku v záplavovém území. Dále při dosažení kritických hodnot sledovaných jevů a skutečností na vodním díle z hlediska jeho

bezpečnosti současně se zahájením nouzových opatření. Provádí se povodňové zabezpečovací práce podle povodňového plánu a dle potřeby záchranné práce a evakuace.

Na území obce Zbečno je vyhlášován:

- dosažením stavu 400 cm na hlásném profilu kategorie A Zbečno, Berounka, nebo dosažením stavu 90 cm na odtoku z vodní nádrže Klíčava;
- při dlouhodobějších srážkách trvalejšího charakteru, ale nízké intenzity (srážky trvají déle než 16 hodin);
- při intenzivním tání sněhu v kombinaci se srážkovou činností;
- vyhlášení III. stupně povodňové aktivity povodňovým orgánem vyššího stupně.

5.5 Povodňová komise

Povodňový orgán obce Zbečno zabezpečuje řízení ochrany před povodněmi na území obce Zbečno, což zahrnuje především přípravu na povodňové situace, řízení, organizaci a kontrolu všech příslušných činností v průběhu povodně v katastrálním území obce Zbečno. Svolání povodňové komise v případě povodňové situace se oznámí správci vodního toku, tedy Povodí Vltavy, s.p. a povodňovému orgánu ORP Rakovník.

Složení povodňové komise se skládá z předsedy, jímž je starosta obce Zbečno, zástupce (místostarostka obce) a pěti členů (zástupce JSDH Zbečno). Stanoviště pro zasedání komise je v zasedací místnosti obecního úřadu s pravidelností jednou ročně. V případě nebezpečí častěji.

Informace o vývoji případné povodňové situace předává povodňové komisi ORP Rakovník, povodňovým komisím městyse Křivoklát a obci Roztoky (obce

na toku Berounky před obcí Zbečno), povodňovým komisím obcí Sýkořice, Račice a Nižbor (obce na toku Berounky za obcí Zbečno), KOPIS Středočeského kraje a fyzickým a právnickým osobám na území obce, které se nachází v záplavovém území.

Minimálně jednou ročně zabezpečuje předseda povodňové komise (tedy starosta obce) proškolení všech účastníků ochrany před povodněmi v rámci obce Zbečno.

5.6 Varování obyvatelstva

Osoby umístěné v záplavovém území v rámci obce Zbečno jsou varovány těmito způsoby:

- spuštěním varovného systému – varovný signál „Všeobecná výstraha“ s doplněním verbální informace;
- hlášením v místním rozhlase o nebezpečí povodně, předpokládaném ohrožení, včetně základních pokynů a opatření pro ohrožené obyvatele;
- telefonicky, SMS (prostřednictvím SMS brány);
- osobním sdělením (pěší spojka či megafony).

5.7 Edukace povodňových orgánů se zaměřením na evakuaci

Jak uvádím výše, povodňové orgány obce Zbečno se scházejí jednou ročně a v případě potřeby i častěji. Na tomto zasedání je probírán povodňový plán a případná potřeba jeho aktualizace.

Co se týče zaměření na evakuaci obyvatelstva, v tomto směru neprobíhá žádná speciální příprava. V rámci povodňové komise se teoreticky určí pravomoci a kompetence jednotlivých členů. Zhodnocuje se systém varování a vyrozumění v případě potřeby evakuace a případné postupy evakuace, přičemž zásadní roli

hraje JSDH obce Zbečno, případně další subjekty ve spolupráci s povodňovou komisí.

V minulých letech však proběhlo cvičení složek IZS pod záštitou HZS Středočeského kraje na vodním díle Klíčava, na kterém spolupracovaly i orgány obce.

5.8 Formy přípravy obyvatelstva na evakuaci

V obci Zbečno neprobíhají ani žádné speciální formy přípravy na případnou samoevakuaci. Obyvatelé obce si mohou sami vyhledat na internetových stránkách obce bezpečné zásady v rámci protipovodňové ochrany v dolní části Berounky, avšak úsek evakuace je zde pouze okrajově zpracován. Zároveň jsou dány pokyny při vyhlášení jednotlivých stupňů povodňové aktivity.

5.9 Evakuace obyvatelstva ze záplavového území obce

Při vyhlášení stavu pohotovosti se formou hromadných sdělovacích prostředků zajistí informovanost obyvatelstva obce Zbečno. Informace se týkají způsobu a místa evakuace a evakuačních tras. Obyvatelé záplavového území by se rázem měli připravit, společně s domácími zvířaty na evakuaci a připravit prostředky pro zajištění svého majetku. To znamená dát pytle s pískem k utěsnění dveří, oken sklepů či jiných otvorů do objektu.

Při vyhlášení stavu ohrožení je zapotřebí, aby obyvatelé záplavového území měli připraveno evakuační zavazadlo pro celou rodinu a připravili vozidlo. Jinak řečeno tedy připravit celou rodinu společně s domácími zvířaty k evakuaci. Podle uvážení by obyvatelé měli přemístit nábytek, potraviny a nebezpečné látky do vyšších pater nebo nějakým způsobem zajistit snadno odplavitelný materiál.

V případě zaplavování domu je třeba odpojit přívod elektrického proudu a uzavřít hlavní uzávěr plynu a vody.

Při vyhlášení samotné evakuace je třeba upozornit sousedy a v případě potřeby jim pomoci. Dále je třeba zabezpečit obytný objekt, to znamená odpojit přívod elektrického proudu, uzavřít hlavní uzávěr plynu a vody, zabezpečit dveře, okna a nebezpečné látky. V neposlední řadě je třeba si vzít evakuační zavazadlo pro celou rodinu a přesunout se do místa evakuačního prostoru (svépomocí či za pomoci evakuačních orgánů).

K přechodnému pobytu evakuovaných občanů lze využít objekt budovy Obecního úřadu Zbečno, jehož vlastníkem je obec Zbečno. Dále lze využít prostor školní tělocvičny přímo ve Zbečně, kde i zde je vlastníkem obec Zbečno. Dlouhodobé ubytování je nutné zajistit dle potřeby operativně.

Průběžné vedení evidence evakuovaných občanů, stravu a jiné nezbytné prostředky pro evakuované občany bude v době povodně zajišťovat předseda (tedy starosta obce), popřípadě zástupce (místostarostka obce) povodňové komise.

Tabulka 3 – Prostředky využitelné při záchranných pracích

Prostředek	Vlastník
Fekál	obec Zbečno
Nákladní auto AVIE	obec Zbečno
Traktor	obec Zbečno
Nákladní auto Praga V3S	obec Zbečno

Povodňový orgán obce Zbečno může požádat povodňový orgán vyššího stupně, tedy povodňový orgán ORP Rakovník, o převzetí řízení ochrany před povodněmi, v případě že to není schopen zajistit vlastními silami. Součástí toho je i zajištění a řízení evakuace osob ze záplavového území.

5.10 SWOT analýza

5.10.1 Silné stránky

Za silné stránky lze považovat možnost využití prostorů přechodného nouzového ubytování, jimiž jsou Obecní úřad Zbečno či školní tělocvična v této obci.

Další silnou stránkou je úzká spolupráce s JSDH Zbečno. Především proto, že jedním z členů povodňové komise je sám příslušník této jednotky. Členové jednotky jsou zároveň proškolení v rámci možné nastalé krizové situace a disponují příslušnou technikou, kterou je možno využít při záchranných pracích, včetně evakuace obyvatelstva ze záplavového území. Součástí toho je také řádné proškolení a cvičení s danou technikou.

Obec Zbečno sama disponuje velkou materiální a technickou připraveností v případě vzniku povodně.

V neposlední řadě lze za silnou stránku považovat i bohaté zkušenosti z historie, na které upozorňuji v jednom z počátečních odstavců této kapitoly.

5.10.2 Slabé stránky

Za opravdu slabou stránku lze považovat absenci kontaktních údajů na vlastníky objektů přechodného ubytování, tedy různých chat apod. V tomto případě je sice situace řešena za pomoci osobního upozornění prostřednictvím

členů JSDH obce, kteří vyzývají obyvatele srze megafon, ale je to přeci jen zdržující varování oproti SMS bráně. S tím souvisí i absence rozhlasového zařízení, protože to stávající nedisponuje patřičným dosahem k těmto chatovým osadám. I zde je situace řešena prostřednictvím členů jednotky.

Další slabou stránkou, nedostatkem je nemožnost dlouhodobějšího ubytování evakuovaných osob. Tento nedostatek by se projevil obzvláště v případě vzniku zvláštní povodně, tedy narušením vodního díla Klíčava.

5.10.3 Příležitosti

V rámci příležitostí je možnost využití nedalekého lomu v případě potřeby stavebního materiálu. Je zde na vyžádání možnost i nouzového zásobování ze strany vyšších orgánů či okolních obcích. S tím souvisí i celková spolupráce s okolními obcemi, především obcí Sýkořice.

5.10.4 Hrozby

Do této kategorie SWOT analýzy jsem zahrnula především možné uzavření v rámci obce. Do této obce se můžeme dostat celkem třemi přístupovými cestami. Avšak jedna z těchto cest vede přes most, kde hrozí hned několik důvodů uzavření. V případě značného nárůstu vodní hladiny toku Berounka nebo ucpání naplaveninami může dojít k zatopení či narušení konstrukce mostu.

Druhou z možných příjezdových cest je komunikace procházející již obydlenu částí obce, která vede podél vodního toku Berounka, a je zde jen nepatrné převýšení, tudíž velmi snadno může dojít k zatopení v případě zvednutí vodní hladiny toku.

5.11 Vyhodnocení stanovených hypotéz

Na základě výsledků, tedy rozhovoru se starostou obce Zbečno nejdříve vyhodnotím hypotézy, které byly stanoveny v úvodu této bakalářské práce.

První hypotézou bylo předpokládáno, že obyvatelé obce Zbečno jsou připraveni a seznámeni s evakuačními postupy v případě nastalé situace. Jak uvádím v předešlé kapitole. Obyvatelé obce jsou odkázáni pouze na metodický pokyn vyvěšený na internetových stránkách obce Zbečno, který jen okrajově zahrnuje jisté proškolení a doporučení v rámci evakuace osob v záplavovém území.

Druhou hypotézou bylo předpokládáno, že příslušné orgány jsou řádně edukovány v rámci problematiky, kterou se zabývám v této bakalářské práci. Avšak i tato hypotéza nebyla na základě mé analýzy situace potvrzena. Jednou ročně (v případě potřeby i vícekrát) se schází povodňová komise, která se však zabývá především preventivními opatřeními, jak zabránit vzniku povodně, ne příliš se zabývají tématem evakuace. A tedy důrazným poučením, co v takovém případě učinit a jak postupovat.

6 DISKUZE

6.1 Doporučená opatření k připravenosti obyvatelstva na evakuaci

V návaznosti na vyvrácení mé první hypotézy bych se v této části ráda zaměřila na doporučené formy přípravy obyvatelstva k sebeochraně a vzájemné pomoci při vzniku povodně vyžadující evakuaci. Je to dotýkáno obyvatel obce, včetně právnických či podnikajících fyzických osob.

Jako první forma se nabízí samotné přednášky, besedy či instruktáže zaměřené na případné ohrožení obyvatel obce v záplavovém území. Zaměřit se na formu pomoci handicapovaným, tedy osobní pomoc z řad příslušníků integrovaného záchranného systému nebo jiné pověřené osoby. Obsahově se zaměřit a seznámit obyvatele se zdrojem nebezpečí, tedy vodní tok Berounka a zvláště vodní přehrada Klíčava. Seznámit je s opatřeními, která jsou připravena společně s technikou zabezpečující záchranné a likvidační práce. Obeznámit je s pokyny, které mají dodržovat po zaznění varovného signálu nebo jiné formy varování a s pokyny při evakuaci. To znamená, na koho se mohou obrátit pro další informace, kde bude zřízeno evakuační středisko, a zároveň případné nouzové ubytování. Jaké by mělo být chování před a po vzniku povodní. Dalším důležitým bodem informování by mělo být evakuační zavazadlo, tedy jeho význam, parametry a především obsah. Evakuační zavazadlo je přílohou této bakalářské práce. V neposlední řadě by měli být občané informováni o možné spolupráci s ostatními správními a jinými příslušnými úřady.

Další formou je využívání informačních a poradenských středisek obcí k informovanosti obyvatelstva, kde se dozví především informace, které uvádím v předešlém odstavci. Doporučené zásady a jednotlivé kroky se mohou

obyvatelé dozvědět i formou různých vzdělávacích letáků, příklad jednoho z nich je vyobrazen v příloze této práce.

Vhodným prostředkem je také rozhlasové vysílání zaměřené na vzdělávání a informování obyvatelstva. Dále tisková média, což by mohl být tiskopis přímo vydávaný obcí Zbečno, kde by to mohlo být zakomponováno v rámci poučení.

Dalším důležitým bodem informovanosti a poučení by mohla být podpora výuky nebo jednotlivé besedy v místní základní škole, tedy ZŠ Zbečno. K tomu je možné využít členy JSDH obce Zbečno nebo přímo HZS Středočeského kraje.

6.2 Doporučená opatření k zaškolení příslušných orgánů

I v rámci mnou stanové druhé hypotézy nedošlo k úplnému potvrzení. Během každoročních schůzek by mělo docházet ke školení ohledně evakuačních postupů členů povodňové komise, kterou by měl zajistit starosta obce Zbečno pod záštitou HZS Středočeského kraje nebo jinou příslušnou institucí.

S touto problematikou souvisí také proškolení v rámci poskytnutí první pomoci, která je během evakuace nevyhnutelnou záležitostí.

6.3 Další doporučená opatření

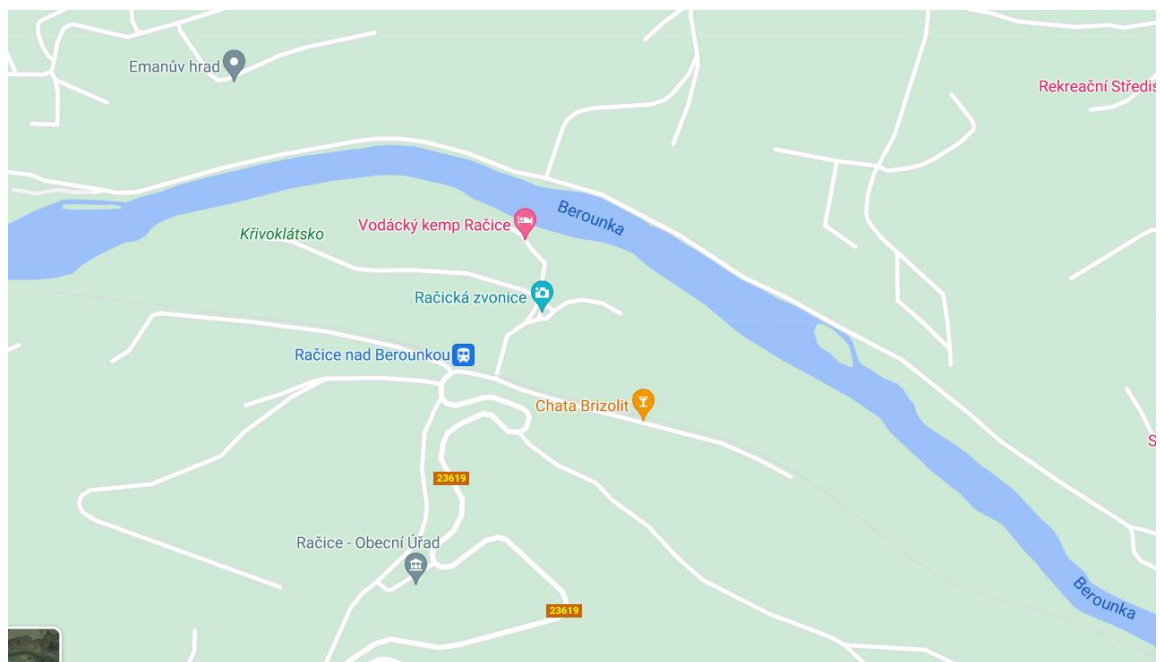
Vzhledem ke SWOT analýze bych ještě ráda dodala několik potřebných inovací v rámci zlepšení evakuace obyvatel záplavového území.

Především by bylo potřeba doplnit kontaktní údaje na vlastníky přechodných obydlí, tedy jednotlivých chat, karavanů apod. Vzhledem k tomu, že jednotlivá přechodná obydlí se rozprostírají podél břehů vodního toku Berounka nebo v blízkosti vodního díla Klíčava je potřeba i tyto obyvatele neprodleně kontaktovat v případě ohrožení a vyhlášení evakuace.

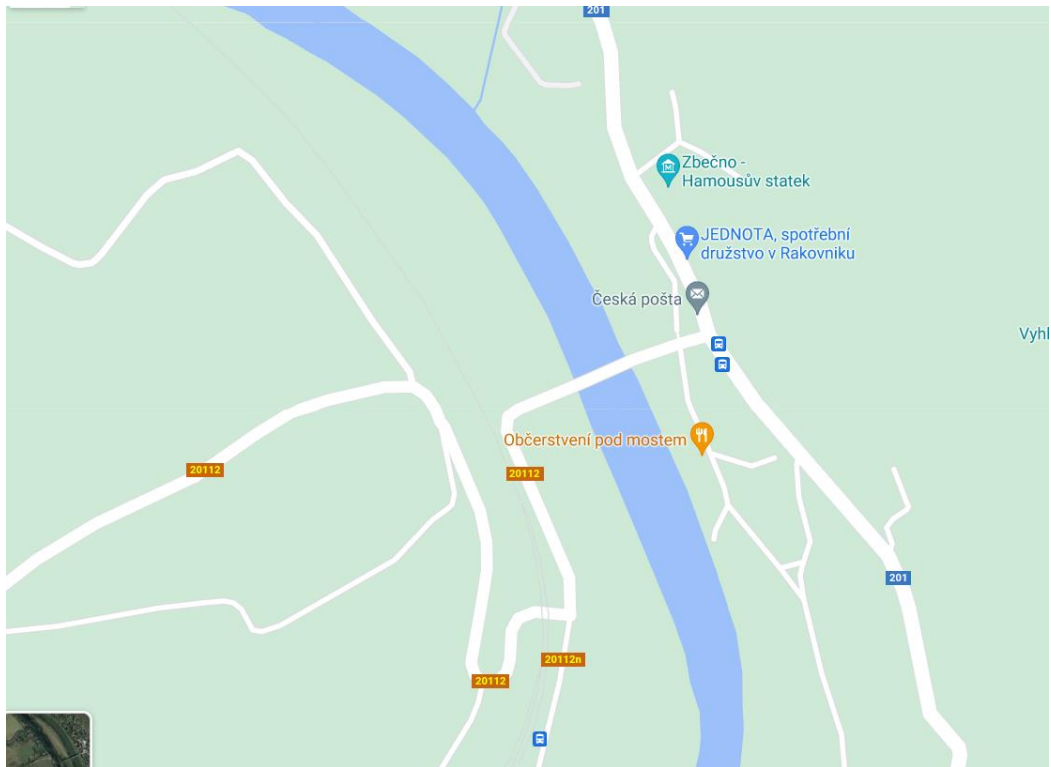
S tím souvisí i absence místního rozhlasového zařízení. I zde je třeba podpořit rozšíření pro bezpečnost občanů a jejich případnou záchranu.

V rámci samotné evakuace je třeba se zaměřit na specifickou skupinu evakuovaných osob a připravit pro ně individuální evakuační plán. Jedná se o skupinu handicapovaných, neslyšících, starších osob žijících samostatně.

Pro získání časového prostoru na zabezpečení včasné a efektivní evakuace by mělo být připraveno dostatečné množství sil a prostředků pro zastavení či zpomalení děje povodní. Konkrétně by se jednalo především o dvě ze tří přístupových komunikací do obce, které však jsou zároveň i evakuačními trasami.

Obrázek 2 – Evakuační trasa podél vodního toku Berounka [20]

Obrázek 3 – Evakuační trasa mostu přes vodní tok Berounka [20]

Další inovací by mohla být bezpečnostní instalace sledující stav a měření hladiny vodního díla Klíčava, která by zajistila bezprostřední informaci o případném hrozícím nebezpečí v podobě zvláštní povodně.

Jak již bylo uvedeno výše, obyvatelé záplavového území obce Zbečno jsou informováni pouze prostřednictvím internetových stránek obce, kde naleznou povodňový plán. Mezi dalšími důležitými dokumenty by se na tomto zdroji měla nacházet doporučení a zásady chování při vyhlášení evakuace. Tedy včetně zásad chování i pokyny, jak zabezpečit svá obydlí. Tato doporučení uvádím v přílohách této práce.

6.4 Možné komplikace při vyhlášení evakuace

Důležité je nepodcenit vážnost vzniku povodní a následné vyhlášení evakuace. Je vhodné tedy zohlednit i možné komplikace, které se po vyhlášení nebo v průběhu evakuace mohou objevit.

Může se jednat například o tyto komplikace [19]:

- nepřipravenost orgánů krizového řízení obce – s tím souvisí i mnou stanovená hypotéza o proškolení a připravenosti těchto orgánů;
- nedostatek podrobných informací v čase, kdy je to nejdůležitější – to znamená zabezpečení funkčnosti varovných informačních systémů;
- nárůst rozsahu činností a jejich různorodost;
- nedostatek sil a prostředků na zabezpečení evakuačních činností;
- může dojít k nekoordinovanosti evakuačních činností – neboli je potřeba i jasně stanovit kdo a jaké činnosti bude vykonávat;
- důležitým bodem je i rozložení sil;
- rozhodování bez možnosti podrobné analýzy;
- rozhodně je třeba předpokládat paniku obyvatel a případné agresivity evakuovaných osob, s čímž souvisí i možné neuposlechnutí pokynů příslušných orgánů – tedy obce Zbečno, HZS Středočeského kraje či PČR.

7 ZÁVĚR

V úvodu práce jsem stanovila dvě hypotézy, které jsem na základě analýzy zkoumané problematiky, tedy evakuace obyvatelstva, vyvrátila. Výsledkem je tedy nedostatečná informovanost obyvatelstva záplavového území o postupech a zásadách případné evakuace a nedostatečné proškolení orgánů podílející se na evakuaci těchto občanů obce Zbečno.

V průběhu zpracování této bakalářské práce bylo použito metod analýzy, indukce a dedukce, rozhovoru a SWOT analýzy. Právě tato analýza by mohla posloužit obci Zbečno jako další zdroj na vylepšení jednotlivých úseků v rámci přípravy na evakuaci obyvatelstva v případě vzniku povodní. Tedy doplnění kontaktních údajů, doplnit řešení případného dlouhodobého nouzového ubytování.

Na základě analýzy a rozhovoru se starostou obce Zbečno bylo zjištěno, že obec disponuje dostatečným množstvím sil a prostředků, tedy materiálního a technického zabezpečení, a tudíž je z tohoto ohledu dostatečně připravena na řádné provedení evakuace svých občanů ze záplavového území.

8 SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

ORP – obec s rozšířenou působností

IZS – Integrovaný záchranný systém

PČR – Policie České republiky

ZZS – Zdravotnická záchranná služba

HZS – Hasičský záchranný sbor

ČČK – Český červený kříž

JSDH – jednotka sboru dobrovolných hasičů

MU – mimořádná událost

KS – krizová situace

CHKO – chráněná krajinná oblast

ČHMÚ – Český hydrometeorologický ústav

KOPIS – Krajské operační a informační středisko

9 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. BLAŽKOVÁ, Kateřina, David BUČEK, Daniel DITTRICH, et al. *Ochrana obyvatelstva a krizové řízení: skripta*. Praha: MV-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2015. ISBN 978-80-86466-62-0.
2. Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon). In: *Sbírka zákonů*. 9. 8. 2000. ISSN 1211-1244.
3. Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů*. 9. 8. 2000. ISSN 1211-1244.
4. Krizové řízení: Krizové plánování. *HZS ČR* [online]. Praha: Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2021 [cit. 2021-3-26]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/krizove-rizeni-a-cnp-krizove-planovani-krizove-planovani.aspx>
5. Dokumentace BOZP.cz. *BOZP.cz* [online]. Praha: CRDR spol. s r.o., 2020 [cit. 2021-3-26]. Dostupné z: <https://www.dokumentacebozp.cz/aktuality/havarijni-plan/>
6. Krizové řízení: Havarijní plánování. *HZS ČR* [online]. Praha: Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2021 [cit. 2021-3-26]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/krizove-rizeni-a-cnp-havarijni-planovani-havarijni-planovani.aspx>
7. Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů. *Zákony pro lidi* [online]. Zlín: AION CS, s.r.o., 2010-2021 [cit. 2021-3-26]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-254>
8. SMETANA, Marek, Danuše KRATOCHVÍLOVÁ a Danuše KRATOCHVÍLOVÁ. *Havarijní plánování: varování, evakuace, poplachové plány, povodňové plány*. Brno: Computer Press, 2010. ISBN 978-80-251-2989-0.

9. Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky. *Zákony pro lidi* [online]. Zlín: AION CS, s.r.o., 2010-2021 [cit. 2021-3-26]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-110>
10. Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů. *Zákony pro lidi* [online]. Zlín: AION CS, s.r.o., 2010-2021 [cit. 2021-3-26]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-241>
11. Nařízení vlády č. 462/2000 Sb. k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů. *Zákony pro lidi* [online]. Zlín: AION CS, s.r.o., 2010-2021 [cit. 2021-3-26]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-462>
12. Vyhláška Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva. *Zákony pro lidi* [online]. Zlín: AION CS, s.r.o., 2010-2021 [cit. 2021-3-26]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-380>
13. Vyhláška Ministerstva vnitra č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému. *Zákony pro lidi* [online]. Zlín: AION CS, s.r.o., 2010-2021 [cit. 2021-3-26]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-328>
14. Ochrana obyvatelstva v České republice. *HZS ČR* [online]. Praha: Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2016 [cit. 2021-4-15]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/ochrana-obyvatelstva-v-ceske-republice.aspx>
15. Ochrana obyvatelstva. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2013-2021 [cit. 2021-4-15]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/ministerstvo/ochrana-obyvatelstva>
16. Plošná evakuace. *Souhrn metodických předpisů pro činnost jednotek požární ochrany* [online]. Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR,

- 2017 [cit. 2021-4-20]. Dostupné z:
http://metodika.ca hd.cz/bojovy_rad/Ob_06_Plosna_evakuace.pdf
17. MARTÍNEK, Bohumír, Vilém ADAMEC a Zděněk HANUŠKA. *Řešení mimořádných událostí a krizových situací: příručka pro starosty obcí a referenty Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska*. Praha: MV - Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2006. ISBN 80-86640-64-7.
18. Základní informace. *Obec Zbečno* [online]. Zbečno: Galileo Corporation s.r.o., 2021 [cit. 2021-5-2]. Dostupné z:
<https://www.obeczbecno.cz/obec/zakladni-informace/>
19. RAK, J. aD. ULČÍKOVÁ. The Application of Geographic Information Systems in the area of Emergency management –Population Protection by Sheltering. In: *Advances in Education Research*. Newark: Information Engineering Research Institute. 2014, s. 3-8. ISSN 2160-1070. ISBN 978-1-61275-066-8.
20. Zbečno. *Google Mapy* [online]. 2021 [cit. 2019-5-5]. Dostupné z:
<https://www.google.cz/maps/place/270+24+Zbe%C4%8Dno/@50.0397276,13.9170527,16.36z/data=!4m5!3m4!1s0x470bb25756dd5f9d:0x400af0f661634a0!8m2!3d50.0417996!4d13.9203682?hl=cs>

10 SEZNAM POUŽITÝCH OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Mapa obce Zbečno a přilehlá oblast...**Chyba!** **Záložka** **není**
definována.

Obrázek 2 Evakuační trasa podél vodního toku Berounka51

Obrázek 3 Evakuační trasa mostu přes vodní tok Berounka.....52

11 SEZNAM POUŽITÝCH TABULEK

Tabulka 1 Základní úkoly orgánů při zajištění evakuace **Chyba! Zázložka není definována.**

Tabulka 2 Četnost pozorování vodní hladiny v hlásných profilech40

Tabulka 3 Prostředky využitelné při záchranných pracích.....45

12 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1 Evakuační zavazadlo.....	62
Příloha 2 Obsah evakuačního zavazadla.....	63
Příloha 2 Doporučené zásady chování při vyhlášení evakuace.....	64

Evakuační zavazadlo

Evakuačním zavazadlem může být např. batoh, cestovní taška nebo kufr do celkové hmotnosti 25 kg pro dospělé, 10 kg pro děti. Zavazadlo by mělo být označené jménem a adresou majitele.

Obsah zavazadla

Cennosti a dokumenty

- osobní dokumenty (rodný list, občanský průkaz, cestovní pas, karta zdravotní pojišťovny),
- jiné důležité dokumenty (stavební spoření, smlouvy o investicích a pojištění, akcie),
- peníze v hotovosti i platební karty.

Jídlo, pití a nádobí

- trvanlivé a dobře zabalené potraviny,
- pitná voda (vše na 2-3 dny pro každého člena domácnosti),
- krmivo pro evakuované domácí zvíře,
- hrnek, miska, příbor a otvírák na konzervy.

Léky a hygiena

- používané léky a zdravotní pomůcky,
- hygienické a toaletní potřeby.

Oblečení a vybavení pro přespání

- oblečení odpovídající danému ročnímu období, náhradní prádlo a obuv,
- spací pytel, karimatka.

Přístroje, nástroje a zábava

- mobilní telefon s nabíječkou,
- FM rádio s nabíječkou nebo bateriemi,
- svítilna, zavírací nůž, psací potřeby,
- předměty pro vyplnění volného času (knihy, hračky pro děti, společenské hry).

Jak postupovat při evakuaci?

- nepřistupujte k evakuaci, pokud jste k ní nebyli vyzváni,
- řiďte se pokyny zasahujících složek a orgánu krizového řízení,
- vzpomeňte si, zda ve vašem sousedství nežijí lidé, kteří by v důsledku stáří, upoutání na lůžko, zhoršeného sluchu či zdravotního stavu mohli přeslechnout výzvu k evakuaci. Pomozte těmto lidem, pokud to potřebují,
- postarejte se o děti, které jsou bez dozoru,
- při použití vlastního vozidla dodržujte pokyny orgánů zabezpečujících evakuaci,
- při povodni nechod'te do níže položených míst, která mohou být zaplavena nebo do míst a prostorů, které mohou být vodou strženy. Zaplavená místa rovněž nepřejíždějte na kole, na motocyklu ani v automobilu.

